

SCRÚDUIMHIR

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2018

GAEILGE – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR I

(150 marc)

DÉARDAOIN, 7 MEITHEAMH – MAIDIN, 9.30 go dtí 11.30

Don Scrúdaitheoir

CUID	A		B		C		
CEIST	1	2	1	2	1	2	IOMLÁN
MARC							
Cluastuisicint					GAEILGE →		
					Iomlán na marcanna →		

STAMPA AN IONAIID

N.B. Caithfear an scrúdpháipéar seo a thabhairt ar ais leis an bhfreagarleabhar.

Scríobh freagraí ROINN I ar an scrúdpháipéar féin.

Scríobh freagraí ROINN II, ROINN III agus ROINN IV i do fhreagarleabhar.

N.B. Bíodh na freagraí i nGaeilge ach amháin nuair nach gá sin.

CUID A

Cloisfidh tú giota cainte ó bheirt daoine óga sa chuid seo. Cloisfidh tú gach giota díobh **faoi dhó**. Beidh sos ann tar éis gach giota a chloisfidh tú chun seans a thabhairt duit na ceistanna a bhaineann leo a fhreagairt. Éist go cúramach leis na giotaí cainte agus líon isteach an t-eolas atá á lorg sna greillí ag **1** agus **2** thíos.

1. AN CHÉAD CHAINTEOIR

Ainm	Laoise Ní Chinnéide
Cá háit ar rugadh Laoise?	
Cathain a rugadh Laoise?	
Cén saghas scoile a bhfuil Laoise ag freastal uirthi?	
Luaigh caitheamh aimsire amháin atá aici.	

2. AN DARA CAINTEOIR

Ainm	Liam de Faoite
Cá bhfuil Liam ina chónaí?	
Cén obair a dhéanann a mháthair?	
Cén club sacair lena n-imríonn deartháir Liam?	
Cad is aoibhinn le Liam?	

CUID B

Cloisfidh tú fógra agus píosa nuachta sa chuid seo. Cloisfidh tú gach ceann díobh **faoi dhó**. Éist go cúramach leo. Beidh sos ann tar éis gach ceann díobh chun seans a thabhairt duit na ceisteanna a bhaineann leo a fhreagairt.

1. FÓGRA

(a) Ainmnigh an cuairteoir speisialta a thabharfaidh cuairt ar an scoil.

(b) Cathain a osclófar an halla spóirt nua go hoifigiúil?

(c) Cad a bheidh ar siúl sa halla spóirt nua an tráthnóna sin?

2. PÍOSA NUACHTA

(a) Cén comórtas a bhuaigh Imelda Ní Dhroighneáin?

(b) Rinne Imelda staidéar ar an gceangal idir dhá rud ar leith. Cén **dá** rud?

(i) _____

(ii) _____

CUID C

Cloisfidh tú **dhá** chomhrá sa chuid seo. Cloisfidh tú gach comhrá díobh **faoi dhó**. Cloisfidh tú an comhrá ó thosach deireadh an chéad uair. Ansin cloisfidh tú ina **dhá** mhír é an dara huair. Beidh sos ann tar éis gach míre díobh chun seans a thabhairt duit an cheist a bhaineann leis an mír sin a fhreagairt.

1. COMHRÁ A hAON

An Chéad Mhír

(a) Cén gaol atá ag Ed Sheeran le máthair Bhairbre?

An Dara Mír

(b) Cén chomhairle a chuir Aisling ar Fhiachra?

(c) Cad atá le críochnú ag Aisling?

2. COMHRÁ A DÓ

An Chéad Mhír

(a) Cár bhuail Éanna agus Sinéad lena chéile anuraidh?

An Dara Mír

(b) An dtaitníonn an scoil chónaithe le Sinéad?

(c) Luaigh rud **amháin** faoin leabhar a scríobh Sinéad.

Scríobh freagraí ROINN II i do fhreagarleabhar.

Ceist 1. Freagair **A** agus **B** anseo.

A (20 marc)

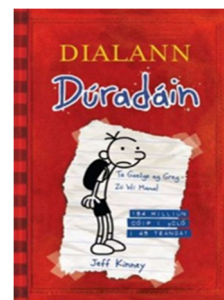
Léigh an píosa iriseoireachta seo a leanas agus freagair na ceistanna a ghabhann leis.

Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.

Dialann Dúradáin

1. Bhí ríméad ar Jeff Kinney nuair a foilsíodh a shaothar *Diary of a Wimpy Kid* i nGaeilge. *Dialann Dúradáin* an teideal atá air sa Ghaeilge. Mórtas cine ba chúis le ríméad an údair mar ba as Éirinn a shinsir. Tá sé an-bhródúil as an nasc sin. Tá aon leabhar déag sa tsraith Bhéarla *Diary of a Wimpy Kid*. Tá trí cinn díobh aistrithe go Gaeilge. Ar pháistí idir ocht mbliana agus dhá bhliain déag d'aois atá *Dialann Dúradáin* dírithe.

2. Rugadh Jeff Kinney sa bhliain 1971 in Maryland sna Stáit Aontaithe. Nuair a bhí sé ag freastal ar an ollscoil dhéanadh sé sraith greannán dar teideal *Igdoof* do nuachtán na hollscoile. Theastaigh uaidh a bheith ina chartúnaí. Tar éis do Jeff an ollscoil a fhágáil, áfach, níor éirigh leis post buan a bhaint amach mar chartúnaí. Ansin sa bhliain 1998, bhuail an smaoineamh é *Diary of a Wimpy Kid* a scríobh.

3. Greg Heffley an t-ainm atá ar an Dúradán in *Diary of a Wimpy Kid*. Ar líne a cuireadh in aithne do na léitheoirí i dtús báire é. Is frithlaoch amach is amach é. Is duine mailíseach, leithleach, éadmhar, leisciúil, sotalach, dána, mímhacánta, paranóideach é. Déarfá go bhfuil sé gránna fiú. Ní cara maith é agus ní maith leis go mbeadh an milleán air féin riamh. Bíonn sé de shíor ag tarraingt airde air féin ar scoil. Síleann sé go dtuillfidh sé clú agus cáil dó féin i measc na ndaltaí eile agus go mbeidh meas air. Níos minice ná a chéile, áfach, is é a mhalairt ar fad a tharlaíonn.

4. Sé bliana a chaith Jeff Kenny ag obair ar *Diary of a Wimpy Kid* sular thosaigh sé á chur ar líne gach lá. Ó shin i leith, tugadh cuairt ar an scéal ar líne 80 milliún uair. Foilsíodh *Diary of a Wimpy Kid* i bhfoirm leabhair sa bhliain 2007. Meastar go bhfuil breis agus 180 milliún cóip de na leabhair éagsúla sa tsraith i gcló i dteangacha difriúla ar fud an domhain faoi láthair. Léann os cionn 70,000 duine leabhar faoin Dúradán gach lá. Tá ceithre scannán bunaithe ar na leabhair go dtí seo agus shaothraigh siad sin breis agus \$250 milliún. Ní beag sin.

Ceistanna (iad ar cómharc)

- (a)** Cén fáth a raibh ríméad ar Jeff Kinney?

(b) Cén t-aoisghrúpa a bhfuil *Dialann Dúradáin* dírithe air?
- (a)** Cad a dhéanadh Jeff Kinney nuair a bhí sé ag freastal ar an ollscoil?

(b) Cén post buan nár éirigh le Jeff Kinney a bhaint amach nuair a d'fhág sé an ollscoil?
- (a)** Cén smaoineamh a bhuail Jeff Kinney sa bhliain 1998?

(b) Cá háit a raibh fáil ar *Diary of a Wimpy Kid* i dtús báire?
- Luaigh **dhá** fháth nach dtuillfeann an Dúradán, Greg Heffley, clú agus cáil dó féin.
- Luaigh **dhá** phointe eolais a thugann le fios gur éirigh go maith leis na leabhair *Diary of a Wimpy Kid*.

B (20 marc)

Léigh an píosa iriseoireachta seo agus freagair na ceisteanna a ghabhann leis.
Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.

An Chathair Ghlas

1. Tá ullmhúchán ar bun i ndeisceart na Síne chun cathair ghlas nua a thógáil ann. Beidh an chathair ghlas nua suite ar bhruach abhainn Liujiang taobh le cathair Liuzhou i gCúige Guangxi. Is taobh tíre sléibhtiúil é agus níl aon duine ina chónaí ann faoi láthair. Ní fada, áfach, go mbeidh an áit ar an gcéad chathair ghlas ar domhan.

2. Is é Stefano Boeri, ailtire agus dearthóir Iodálach as Milano na hIodáile, a dhear an chathair ghlas nua. Tá an cur chuige atá aige bunaithe ar phrionsabail bhunúsacha. 'Caithfidh an cine daonna a bheith i dtiúin leis an timpeallacht. Má chuirimid isteach ar an timpeallacht, caithfidh í a chur ina ceart, luath nó mall, nó íocfaimid go daor as,' a deir Stefano Boeri. Creideann Stefano go bhfuil gach amárach ag brath ar an lá inniu.

3. Sa chathair ghlas nua seo, clúdófar taobhanna na bhfoirgneamh agus díonta na dtithe le fásra agus le duilliúr. Cuirfear 40,000 crann agus suas le milliún planda difriúil. Beidh na crainn agus na plandaí seo scaipthe sna páirceanna, sna gairdíní, ar feadh na sráideanna agus ar aghaidheanna na bhfoirgneamh freisin. Táthar ag súil leis go gcabhróidh an timpeallacht ghlas seo le díthruailliú an aeir. 'Creidim go mór,' arsa Stefano Boeri, 'gur foraoisí cathracha an bealach is fearr agus is éifeachtaí le truailiú an aeir agus na timpeallachta a laghdú.'

4. Tógfar 70 teach spéire sa chathair ghlas. Beidh thart ar 30,000 duine ina gcónaí sna tithe seo. Beidh a lán áiseanna éagsúla sa chathair; siopaí, stáisiún traenach, ospidéal, óstáin, scoileanna agus oifigí, mar shampla. Ní bheidh in úsáid sa chathair ghlas nua ach feithiclí leictreacha a ritheann ar bhreosla in-athnuaite.

5. Sa bhliain 2016, cuireadh tús le plean den chineál céanna i Maidrid na Spáinne chun foirgnimh agus spásanna folmha a chlúdach le fásra agus le duilliúr. Is iarracht phraiticiúil í seo chun an teocht agus na tuilte a laghdú i Maidrid. Is gairdíní anois iad na spásanna a bhíodh folamh agus tá fásra agus duilliúr ar dhíonta agus ar bhallaí ann. Is dócha gur mar sin a bheidh gach cathair amach anseo.

Ceisteanna (iad ar cómharc)

- (a) Cá mbeidh an chathair ghlas nua suite?
(b) Luaigh prionsabal **amháin** a bhfuil cur chuige Stefano Boeri bunaithe air.
- (a) Cad a bheidh ar thaobhanna na bhfoirgneamh sa chathair ghlas nua?
(b) Cad a deir Stefano Boeri i dtaobh na bhforaoisí cathracha?
- (a) Cé mhéad duine a bheidh ag cur fúthu sa chathair ghlas nua?
(b) Cén fáth ar cuireadh fásra agus duilliúr i Maidrid na Spáinne in 2016?
- Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Caithfidh aire a thabhairt don timpeallacht ar mhaithe leis an todhchaí.'
Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4; Alt 5 (Scríobh an freagra sa fhreagarleabhar.)
- Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Ní bheidh peitreal, díosal ná gás in úsáid sna carranna.'
Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4; Alt 5 (Scríobh an freagra sa fhreagarleabhar.)

Scríobh freagraí ROINN III i do fhreagarleabhar.

Ceist 2. Freagair **A** agus **B** anseo.

A (10 marc)

Scríobh Niamh Ní Uallaigh an fógra seo thíos faoi sheoladh an dlúthdhiosca, *Ceol 2017*. Theastaigh uaithi cuntas a scríobh faoi d'iris na scoile. Bhí uirthi an fógra a athscríobh san **Aimsir Chaite** lena fhoilsiú san iris.

Léigh an fógra thíos agus athscríobh i do fhreagarleabhar é. Cuir na briathra atá sa chló trom san **Aimsir Chaite**.

Sampla: Sheol Eoghan McDermott an dlúthdhiosca *CEOL 2017* go hoifigiúil i mBaile Átha Cliath.

Ceol 2017

Seolfaidh Eoghan McDermott an dlúthdhiosca *CEOL 2017* go hoifigiúil i mBaile Átha Cliath.

Cuirfidh Conradh na Gaeilge agus Raidió Rí-Rá an dlúthdhiosca ar fáil i gcomhpháirt le RTÉ 2FM.

Eagróidh 2FM cóisir do lucht éisteachta an *Eoghan McDermott Show*. **Ní chosnóidh** *Ceol 2017*

faic. **Bronnfar** an dlúthdhiosca ar gach duine saor in aisce. An **bhfaighidh** tú do chóip ar an oíche?

Eoghan McDermott

B (10 marc)

Anseo thíos tá giota téacs leis an iriseoir, Méabh Ní Thuathaláin.

Athscríobh na habairtí i do fhreagarleabhar.

- Líon na bearnaí sna habairtí **2, 3, 4** agus **5** thíos leis an bhfocal is oiriúnaí.
- Aimsigh ainmfhocal **amháin** san uimhir iolra in abairt a **6** thíos agus scríobh i do fhreagarleabhar é.

Na Radhairc is Deise in Éirinn

1. **Sampla:** Is i gceantair Ghaeltachta atá trí cinn de na sé radharc is in Éirinn.

(a) áille (b) álainn (c) áilleacht

Freagra: Is i gceantair Ghaeltachta atá trí cinn de na sé radharc is **áille** in Éirinn.

2. Tá Mainistir na Coille Móire i gConamara suite cois Loch Pholl an

(a) Capaill (b) Chapaill (c) gCapall

3. Tá Sceilg Mhichíl measc na n-áiteanna is cáiliúla ar domhan anois.

(a) i (b) in (c) ina

4. Tá cáil ar Sceilg Mhichíl ar fud an domhain rinneadh cuid de *Star Wars: The Force Awakens* ann.

(a) mar (b) nuair (c) toisc

5. Tá Aillte Shliabh Liag i nDún na nGall ar de na háiteanna is fearr le radharc a fháil ar an ngrian ag dul faoi.

(a) aon (b) uimhir (c) cheann

6. Ar na háiteanna eile atá luaite tá an Seancheann i gCionn tSáile, Cuan Mó i gContae Mhaigh Eo agus Loch Té i gContae Chill Mhantáin.

Aillte Shliabh Liag

Mainistir na Coille Móire

Sceilg Mhichíl

Scríobh freagraí ROINN IV i do fhreagarleabhar.

Ceist 3. Freagair do rogha **ceann amháin** de **A, B, C** anseo thíos.
(Ní gá níos mó ná leathanach go leith a scríobh.)

A. AISTE nó ALT NUACHTÁIN / IRISE

Scríobh ar do rogha **ceann amháin** díobh seo:

- (i) Siopadóireacht.
- (ii) An t-ábhar scoile is fearr liom.
- (iii) Sacar - an cluiche álainn.
- (iv) Dá mbeinn saibhir.
- (v) Mar a chaith mé laethanta saoire na Cásca i mbliana.

B. SCÉAL / EACHTRA

Freagair do rogha **ceann amháin** díobh seo:

- (i) Ceap scéal a mbeadh an giota seo thíos oiriúnach mar **thús** leis:
Ní fhéadfainn é a chreidiúint nuair a chuala mé an scéal ...
- (ii) Eachtra a tharla ar mo shlí abhaile ón scoil.

C. DÍOSPÓIREACTH / ÓRÁID

Maidir le do rogha **ceann amháin** de na rúin seo thíos, scríobh an chaint a dhéanfa i ndíospóireacht scoile ar son *nó* in aghaidh an rúin sin:

- (i) Tá gaisce déanta ag TG4.
- (ii) Tá daoine óga róthógtha leis na meáin shóisialta.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán